

"Bevisbördan vilar tung på professor Persson"

Under den passande rubriken "Märklig EMU-analys" lanserar Mats Persson på DN Debatt 2/4 kombinationen sänkt arbetsgivaravgift-momshöjning som en tänkbar strategi efter ett EMU-inträde.

Jämförelsen mellan å ena sidan ett deltagande i EMU och å andra sidan ett utanförskap med rörlig växelkurs och en självständig riksbank med ett inflationsmål har många fler dimensioner än dem som Mats Persson tar upp. När det gäller riskerna med ett tidigt inträde står dock frågan om möjligheterna att anpassa vår kostnadsnivå i centrum. Vad jag i SNS-rapporten koncentrerade mig på var inte så mycket risken för en plötslig ensidig störning av ekonomin, som det faktum att vi i Sverige under den senaste 25-årsperioden fortgående har tvingats anpassa vår reala växelkurs nedåt. Stelheter i ekonomin och oförmåga till förnyelse och anpassning har lett till att låga kostnader trendmässigt blivit ett allt viktigare konkurrensmedel för Sverige.

Bevisbördan vilar tung på den som vill hävda att denna trend har brutits. Om trenden som jag tror fortsätter har vi att göra med en utveckling som inte är möjlig att hantera med Mats Perssons strategi.

Denna har nämligen ett par avgörande svagheter. För det första är den potentiella möjligheten till anpassning för liten. Begränsningen ligger dels i omfattningen på den allmänna arbetsgivaravgiften och dels i det mycket begränsade utrymme som fortfarande finns för ytterligare höjningar av momsen. För det andra ställer strategin orimliga krav på precision och flexibilitet i den politiska processen.

Svagheterna demonstrerades tydligt i samband med valutakrisen 1992. I kris paket 2, om någon minns detta, var Mats Perssons strategi ett huvudelement. Då sänktes arbetsgivaravgiften med 4,3 procentenheter samtidigt som livsmedelsmomsen höjdes. Den största delen av finansieringen var dock fiktiv. Den bestod i att man avstod från en tilltänkt sänkning av momsen.

Åtgärden framkom i ett klimat av maximal krisstämning. Ändå kom den att bli liten vid sidan av de anpassningskrav som svensk ekonomi då stod inför. Detta kunde inte hejda vare sig en omfattande utslagning eller den stora depreciering som kom snart därefter.

Arbetsgivaravgifterna uppgår i dag till cirka 33 procent av utbetald lön. Av dessa utgörs 25 procentenheter av olika typer av socialförsäkringar och folkpensionsavgifter. Här finns ett stort utrymme för ett framtida reformarbete där huvudinriktningen måste vara att dessa avgifter i ökad utsträckning görs försäkringsmässiga. Här tror jag att Mats Persson och jag är överens. Detta innebär dock att de inte kan föras över till en finansiering med momsen. Därmed återstår ett potentiellt utrymme på 8 procentenheter för sänkningen av den allmänna arbetsgivaravgiften i en skatteväxling la Mats Persson. Detta är liktydigt med en sänkning av lönekostnaden med 5 procent. Detta är mindre än den totala lönekostnadsökningen förra året och en mycket liten kostnadssänkning vid sidan av de senaste båda decenniernas deprecieringar.

Statsfinansiellt är emellertid en sänkning av arbetsgivaravgiften med 8 procentenheter en stor operation. Den totala statsfinansiella omslutningen kan beräknas ligga på cirka 56 miljarder. Den motsvarande momshöjningen skulle ge ett lyft av momsen från dagens 25 procent till 35 procent, under förutsättning att höjningen sker likformigt över hela linjen. Livsmedelsmomsen skulle sålunda behöva höjas till 24 procent i den tilltänkta operationen.

Jag tror inte att en höjning av momsen till dessa nivåer är genomförbar. Inte minst den internationella omgivningen sätter gränser för vad som är möjligt. I en tidigare rapport från SNS konjunkturråd, där både Mats Persson och jag medverkade, konstaterades efter en analys som fortfarande står sig, att redan 25 procent kan vara en momsskattesats som kan bli svår att upprätthålla i ett integrerat Europa. Om Mats Persson fortfarande skriver under på den analysen borde han också vara överens med mig om att den strategi han lanserade på DN Debatt 2/4 inte är hållbar.

Skribent: Ulf Jakobsson

Professor i nationalekonomi

DN 9 april 1996